

A10

Canción y copla echa por Laçarraga en servicio de Madalena

1176 eta 1178 orriak galdu direnez, ez dakigu ziur poema guk aurkeztu dugun moduan idatzia den. Gure proposamenaren arabera, 1175v, 1176 osorik eta 1177 osorik hartzen zituen poema honek, eskuizkribua osorik zegoenean. Hori pentsarazten digute poemaren ezaugarri metrikoei eta gaiaren garapenak. Ezaugarri metrikoei dagokienez, 10 silabako eta 8 silabako lerroak txandakatzen dira, eta lerro bikoitietan (*r*)ik errima dago (A11 poeman, berriz, errima ez da hain erabatekoa). Gaiari dagokionez, zerbait handia eta garrantzizkoa esan behar duela iragartzen du 1175v orrialdean, eta badirudi 1177v orrialdearen amaieran esaten duela, azkenik, esan beharrekoa: Magdalena da maitearen izena (hortaz, uste dugu 1178. orrian ez zuela poema honek jarraitzen).

Dena den, poema osoan aurkeztu den argudio-lerroa ez da erraz ulertzen, besteak beste erdiko zati handi bat (1176. orria) galdu delako. Poemaren aurretik beste tinta batez erantsitako izenburuaren arabera, Lazarragak Magdalena izeneko Diego Bikuñakoaren alabarentzat eginiko poema da, 1567ko Santiago eguneko gauean Bikuñako elizpean jarria eta Pedro Saenz apaizak kopiaua; hortaz, Bikuñako dama galantak eta “jentil honbreak” gogoan harturik idatziriko lerro hauek garrantzizkoak dira Lazarragaren lanaren dataziorako.

Ez dakigu ziur zer den idazlea haserreturik (*enojaduric* eta *afrentaduric*) daukana, baina badirudi mutilek ez dituztela Bikuñako neskek behar bezala zerbitzatzen. Aldiz, Lazarraga han biziko balitz (*ciudadecho chiquir batean neurcheau bacar-bacarric* bizi dela dio; Erdoñan, Ozetan eta Larrean bizi izan zen, garai desberdinetan), ondo zerbitzatuko lituzke, bizitza laburraren topikoak agintzen duen moduan (*on derechunay on erechaçu, [...] cegaiti laster orraco gara*). Baina Lazarragak dontzeila bakar bat maite du: Magdalena.

<1175v> *Canción y copla echa por Laçarraga en servicio de Madalena, hija de M. Diego de Bicuña, barbero, el qual puso en un poste del portegado¹ de la iglesia de Vicuña la noche de Santiago, a 25 de julio de 1567, y tomó el dicho traslado Pedro Saenz, clérigo de Bicuña, que lo supe yo después.*

¹ *portegado*: ‘ataria’.

Arren, choriac, exilic çaoz,²

badoçu miramenturic;

mundu guztia isasoagaz³

nançuçu,⁴ çaoz gueldiric.⁵

Dama galantac, ni ez nax digno,

5

ez dot merescimenturic,

çuetan⁶ miiau⁷ ifinteraco;⁸

² çaoz: ‘egon zaitez(te)’, agintera; çaoz eta çaoça, bietara erabiltzen du. Poeman gehiagotan agertzen da zu-ri dagokion aditz-morfema bere jatorrizko plural balioarekin.

³ mundu guztia isasoagaz: ‘mundu guztia eta itsasoa’ edo ‘mundu guztia itsasoarekin’. Bi aukerak dira posible, kasu honetan zaila baita ziur jakitea “Xrekin Y” erako egitura bat den ala sozietatiboa arrunt baten aurrean gauden; izan ere, halakoetan erabakigarria gertatzen da aditzaren pertsonari begiratzea, eta hemen ez dago jakiterik hurrengo lerroko nançuçu eta çaoz adizkiak zu ala zuek pertsonarekin komuntzatzen diren.

⁴ nançuçu: ‘entzun nazazu(e)’, entzun aditzaren agintera trinkoa. Gisa horretako aginterazko forma trinkoak ez ziren ongi ezagutzen Lazarragaren testua agertu arte. Izan ere, historikoki, euskararen hizkera desberdinek egitura perifrastikoetara jotzen dute iragankorretako objektua 1. edo 2. pertsonakoa delarik. Cf. adibidez *Hiri cionat allaua, ençun neçan allauaiçuna* (Zalgize 131). Lazarragak, aldiz, forma trinkoak nasaiki erabiltzen ditu objektu mota hauekin ere: *nançuçu* (A10: 4), *erruqui nauca* (A16: 35, berorika), *naraçaçu* (A17: 48), *ce nafiñçu* (A17: 60), *nafiñçu* (B3: 70), *nacusu* (B21: 47). Arabarraren erabilera emankor horien ondoan, euskaraz ezagutzen den corpusean ez dugu beste bi aldiz baizik aurkitu objektua 1. pertsonakoa duen aginterazko forma trinkorik: bata *Arrasateko Erreketan* ([An]dra urena *Butroecoa nançuçu*, *Butr* A,6), eta bestea Oihenarten poesietan (*galdez nauzun horrez ukenduru negizu*, *Poes.* XXIV, 5).

⁵ nançuçu, çaoz gueldiric: Antzeko formula aurkitu dugu eskuizkribuko lau lekutan, ondoren datorren solasari adi izateko arreta eskatzen duen funtzio kataforikoan: *nançuçu, çaoz gueldiric* (A10: 4), *oy lenaengo abantajea / dasadan, çaoz exilic* (A14: 49-50), *Asi gura dot; / nançuçu, çaoz exilic* (A28: 39-40), *Arren, nançuçu, / Jaun Cerucoaen amorez, / conta deçadan / Pasio Santua dolorez* (A29: 17-20).

⁶ çuetan: ‘zuengan’, bizidun markarik gabe. Oro har, bizidunekin, Lazarragak -gan erabiltzen du leku-postposizioa aitzin; horrek balio du hala izenentzat nola izenordainentzat. Baina eskuizkribuan bi aldiz aurkitu ditugu (salbuespen gisa) izenordainetan -gan-ik gabeko formak: *Çuetara / joan joacen orduan / limosna esque / Jaungoicoaren contuan* (A26: 83) eta *Dama galantac, ni ez nax digno, / ez dot merescimenturic, / çuetan miiau ifinteraco* (A10: 8).

⁷ miiau: Birritan bakarrik aurkitu dugu hitza eskuizkribuan eta bietan bokal bikoitzarekin dago: *miiau* (A10: 7), *miiric* (A27: 41). Landuccirenean bokal bikoitzik gabe dago: “lengua, *mia*”. Cf. *OEH*, s.v. *mihi*: “De uso general en la tradición septentrional. Al Sur apenas se documenta en autores guipuzcoanos (hay *mi* en los refranes de Isasti (*mingañ* en C), en Cardaberaz (*Eg* III 370) y Ubillos; *mi(h)i* en Moguel (CC), Aguirre de Asteasu, Orixe y N. Etxaniz (*LBB* 188), y *mihin* en Aresti (*Tobera* 287)). Es más frecuente entre los vizcaínos, cuya forma es *mi(i)n* desde el s. XVII. En los refranes recogidos por Garibay y en *RS* las formas documentadas son sin -n, pero seguramente con nasalización de la vocal. Para el dialecto alto-navarro hay *mi* en Beriayn, Lizarraga de Elcano, en un texto de Larrasoaña del s. XVIII (*ETZ* 58) y en Zubiri (en éste junto a *mihi*), y *mi(h)i* en Mendiburu y en un texto baztanés del s. XVIII (*BOEans* 799). En *DFrec* hay 13 ejs. de *mihi* y 1 de *miin*”.

banago losaz beteric.
Oy,⁹ bada bere,¹⁰ borondateau
daducat utra¹¹ osoric, 10
ceñac ixilic egoteraco
ez dit emayten lecuric.¹²
Obligacioz bete ninduçun,¹³
guztioc ala guraric;
pagaetaco ezin neyque¹⁴ 15
bapere servicioric.
Oy, bada bere, presentecho au
artu eguiçu niganic;
licencia,¹⁵ arren, indaçu,
badoçu borondateric, 20
daquidancheau¹⁶ esateraco,

⁸ *çuetan miiiau ifinteraco*: ‘zuetaz gaizki esaka aritzeko’; cf. *DAut*, s.v. *lengua*: “Poner *lengua* en alguno. Significa murmurar y hablar mal de él”. Ikusi baita *nigan miiric badafinçu* (A27: 41). Ohar bedi adibide batean bizidunaren marka erantsi diola izenordainari eta bestean ez.

⁹ *Oy*: Eskuizkribuko poemetan maiz erabiltzen dira *oy* eta *oyta* betegarriak (bakanka *oy eta*), bertso-lerroen neurri egokia lortze aldera.

¹⁰ *bada bere*: ‘gutxienez, bederen’.

¹¹ *utra*: ‘oso’; gutxienez Kapanagari eta Oihenarten atsoitzei esker ezagutzen genuen (cf. *OEH*, s.v.).

¹² *ez dit emayten lecuric*: ‘ez dit ematen aukerarik’; eskuizkribuan bost lekutan dago antzeko egitura: *ez dit emayten lecuric* (A10: 12, A10: 62), *eztit emaiten / iguitaiac lecuric* (A23: 87-88), *ez diçu emun lecuric* (A27: 12), *eztit emayten lecuric* (A28: 30). cf. *OEHn LEKU(A) EMAN*, s.v. *leku*: “Dar lugar, consentir, dar consentimiento; dar ocasión, dar tiempo”.

¹³ *Obligacioz bete ninduçun*: ‘zure zordun egin ninduzun’; cf. *DAut*, s.v. *obligación*: “Se toma también por la correspondencia que uno debe manifestar y dar a entender tiene al beneficio que ha recibido de otro”.

¹⁴ *ezin neyque*: ‘ezin egin nezake’.

¹⁵ *licencia*: Lazarragarenean, *-ia* bukaera duten izenek *-iea* bukaerarekin egiten dute forma mugatua: *historieac* (AL: 1138v), *sentenciea* (AL: 1153v), *gueraciea* (A6: 30), *licencia* (A10: 19). Landuccik halako adibide bakarra du: “novia, *noviea*”; gainerakoetan *-ia* bukaera du. Eskuizkribuan behin baizik ez da ageri *lizentzia* hitza artikularekin, adibide honetan hain zuzen; A testuko beste lau agerraldietarik batean partitiboarekin ageri da hitza (A7: 54), eta beste hiruretan *lizentzia eskatu* esapidearen barrenean ageri da (AL: 1146r bitan, AL: 1147r); horrek azaldu lezake artikulua falta: cf. *Eguiten dave utra santaro / barruan penitencia* (B22: 7-8) eta *Galay galantoc ara doaz / eguiten erromeria* (B22: 21-22) artikulurik gabeko “objektua” dakarten esapideentzat. Nolanahi ere, B testuko bi agerraldietan ere artikulurik gabe ageri da: *nic ez “bay” esateco licencia* (B15: 45) eta *Emperadore jaunaganic / ecarricea licencia* (B26: 9-10); hauentzako ez dugu azalpen zehatzik.

¹⁶ *daquidancheau*: ‘dakidantxo hau’; Lazarragaren eskuizkribuan, *-txo* atzizkia beti erabiltzen da txikigarri moduan; *-xe* atzizkiak, berriz, hiru balio hartzen ditu: **1**) Txikigarria (*-xe* = *-txo*), kutsu

	ez eguin beste gauçaric:	
	gauçaxe ¹⁷ batec oyta nauco	
	andiro enojaduric;	
	doncellachoac, esan bear dot,	25
	ezin neongue ¹⁸ exilic. ¹⁹	
	[...]	
<1177r>	Çuegaz, ²⁰ barriz, ez eucaen	
	oyta bapere conturic;	
	ene bicia! gueratu ninçan	
	andiro afrontaduric. ²¹	30
	Ceruco Jaunac oy ez diela ²²	
	amoreoquin dicharic,	
	cerren da ²³ ceuroc servietaco	
	ez daven constanciaric.	
	Dama galantac, sinis naçaçu,	35

afektiboarekin (mespretxua, trufa...) nahiz gabe: *bervaxe* (A7: 117), *daquidancheau* (A10: 21), *gauçaxe* (A10: 23), *presentexac* (A14: 69), *çuzpirioxe* (A14: 73), *esecoxeoc* (A19: 14), *urtexe* (A19: 16), *dozenaxe* (A24: 116), *erreguxeau* (A26: 31), *bobedaxeoc* (A28: 59), *conquistaxeau* (B11: 13 oh. pal.) eta beharbada *Peru Errochec* (A27: 31; ik. lerro horretako oharra). 2) Izenondo eta aditzondoan intentsitate markatzailea: *gueldixe* (AL: 1140v), *goitixeago* (A1: 23), *claruxeago* (A7: 49), *gueixeago* (A10: 59). 3) Indartzaila (izenordain indartuekin, eta *eben* / *arean*-ekin): *bercheac* (A7: 77, A29: 62), *gueurcheoc* (A7: 88), *neurcheau* (A10: 46), *ebenche* (B3: 42), *areanche* (A27a: 33). Kasu batean (*urteje* A14: 6), ez dakigu zehazki zein den balioa.

-au lehen pertsonako artikulua dela ulertu dugu, erabat argia ez bada ere.

¹⁷ *gauçaxe*: ‘gauzatxo’; *-xe* atzizkia, ikusi 21. lerroko oharra.

¹⁸ *neongue*: ‘nengoke’.

¹⁹ *ezin neongue exilic*: Esaldi bera dago eskuizkribuko bi lekutan: *neure peneau esan bear dot* / *ezin neongue exilic* (A7: 57-58) eta *doncellachoac, esan bear dot* / *ezin neongue exilic* (A10: 25-26).

²⁰ *Çuegaz*: ‘zuekaz, zuekin’; eskuizkribuan hiru aldiz aurkitu dugu *-egaz* sozietibo plurala: *çuegaz* (A10: 27), *oegaz* (A26: 87), *oriegaz* (B5: 103); eta bitan *-ogaz* sozietibo plurala: *escuogaz* (A17: 64) eta *damaogaz* (B2: 10). Plurala da orobat *baçugaz*: *urregorriczo letra baçugaz* / *egoan escreviduric* (A1: 11-12), *Egun batean leucala / beste baçugaz cabildu, / aen artera içan ninçan / exil-exilic coladu* (B12: 45-48), *baçugaz consultaduric* (B21: 22). Horien ondoan, bada *-ocaz/-ocaç* ere: *delicaduocaz* (AL: 1138r), *berbaocaç* (AL: 1151v), *beguiocaz* (AL: 1152v), *biciocaz* (AL: 1154v); eta *-equin*: *oequin* (A11: 2), *matalotequin* (B30: 5).

²¹ *afrontaduric*: ‘iraindurik, haserreturik’; cf. *DRAE H* 1933, s.v. *afrontar*: “5. ant. y vulg. Afrentar, causar afrenta”. Cf. baita *afrontadu* ‘iraindu, haserretu’ (A26: 4), baina *afrontadu* ‘iraindurik sentitu, lotsatu’ (B12: 26), eta *afrontua* ‘kargu-hartzea, errieta’ (A21: 12).

²² *ez diela*: ‘ez diezaiela eman’; **-in-* erro zaharreko adizkia.

²³ *cerren da*: ‘zeren eta’; testuko kasu bakarra da.

oy ceucaçu ²⁴ dudaric,	
lecu onetan bicico baninz,	
ez neyala ²⁵ besteric	
gabaz-egunaz servidu baxe, ²⁶	
secula asperçacaric; ²⁷	40
au çuegaiti ²⁸ eguiteraco	
asco da errazoaric.	
Oy, bada bere, bici oy nax,	
Jaun Cerucoac guraric,	
ciudadecho chiquir batean ²⁹	45
neurcheau ³⁰ bacar-bacarric.	
Ene icena letra ³¹ onetan	LÇRGA
oy dago escreviduric.	
Oy onegayti, jentil onbreac,	
ez egon enojaduric,	50
cegaiti çuec enojaceco	
ez dot nic borondateric;	
<1177v> guzti-guztioc serviceraco	
nago ni obligaduric.	
Oy, bada bere, ciertamente	55

²⁴ *ceucaçu*: ‘ze eukazu, ez ezazu(e) eduki’.

²⁵ *ez neyala*: ‘ez negiala, ez nuela egingo’; adizki hau gainerakoetan -g-rekin kausitzen dugu: *neguian* (A23: 23, B12: 22), *neguianean* (B12: 14), *neguiala* (B16: 106), etab., baina badira *g* gabeko formak testuan zehar: *eyoen* (AL: 1147v), *eyano* (AL: 1153r), *leyan* (A26: 32), *neyo* (B27: 17)...

²⁶ *baxe*: ‘baizen, baizik’; eskuizkribuan *baxe* eta *baize* formak agertzen dira (bakoitza zazpi aldiz, eta behin *baje*). Formari buruz, cf. *OEH*, s.v. *baizen*: “La variante *baxen* (<-ix-> a veces en fray Bartolomé) es propia de la tradición vizcaína; no se encuentra *baizen* en textos de este dialecto hasta el s. XX. Las formas sin -n se documentan en textos meridionales antiguos: *baize* en un texto alavés del s. XV, en una carta de Azpeitia del XVII y en el Catecismo de Cegama; *baxe* y *baxin* en Micoleta; *baizin* en *BBizk*”.

²⁷ *asperçacaric*: ‘aspertu gaberik, nekatu gaberik’.

²⁸ *çuegaiti*: Bi lekutan aurkitu dugu motibatibo plurala -*ega(i)ti* bukaerarekin: *arçaiægati* (AL: 1147v) eta *çuegaiti* (A10: 41).

²⁹ *ciudadecho chiquir batean*: Joan Perez Lazarragak lehen haurtzaroa Ozetan egin zuen; familia 1562 inguruan aldatu zen Erdoñara; 1576az geroztik Larrean bizi izan zen emaztearekin.

³⁰ *neurcheau*: *neurau*-ren forma indartua da; -*xe* atzizkia, ikusi 21. lerroko oharra.

³¹ *letra*: ‘monograma’.

banago enojaduric,
cerren damaoc servietaco
ez doçun miramenturic.
Gueixeago³² esango neben,
eugui baneu astiric; 60
badanic bere,³³ amoreonec
ez dit emayten lecuric.³⁴
On derechunay on erechaçu,³⁵
ez artu soberviaric,
cegaiti laster orraco gara 65
oetan acabaduric.³⁶
Amorea ta bioc gabilça,
ez dogu beste lagunic;
dama curela³⁷ ifinten dogu
gaztigadu³⁸ ta mansaric.³⁹ 70
Abisaetan çaitudan guero,⁴⁰
ez eguin beste gauçaric,

³² *Gueixeago*: ‘apur bat gehiago’; *-xe* atzizkiaz, ikusi 21. lerroko oharra.

³³ *badanic bere*: ‘hala ere’; *badanic bere* OEHN ez dago jasota, baina cf. *badarik* ‘hala ere’: funtsean Iparraldean lekukotzen bada ere, badago GN-zko adibiderik (1609ko poesietako batean, zehazki), eta Otxoa Arinek ere erabiltzen du. Lazarragaren eskuizkribuan zazpi aldiz aurkitu dugu: A6: 43, A10: 61, A24: 51, A26: 13, A27a: 7, B5: 27 eta B12: 51.

³⁴ *ez dit emayten lecuric*: Esamoldeari buruz, ikusi 12. lerroko oharra.

³⁵ *On derechunay on erechaçu*: ‘maite zaitu(zt)ena maite ezazu(e)’.

³⁶ *laster orraco gara / oetan acabaduric*: ‘laster beste mundurako gara, hauetan (hemengo kontuetan) amaiturik’; bizitza laburraren topikoaz ari da.

³⁷ *dama curela*: ‘dama krudela’, hots, Herioa.

³⁸ *gaztigadu*: ‘abisatu’; ohar bedi hurrengo lerroan *abisaetan* dagoela. Dirudenez, Lazarragaren eskuizkribuan *gaztigatu* aditzak beti ‘abisatu’ esan nahi du (cf. A7: 70, A10: 70, A16: 60, A28: 24 eta *gaztigu* A28: 146), eta *castigua* ‘zigorra’ da (AL: 1154r). Cf. OEH, s.v.: “Al Sur se da la distribución de variantes *gaztigatu* ‘avisar’ / *kastigatu* ‘castigar’; hay pocas excepciones —Refranes de Garibay, Beriayn, Iturriaga e Iza— en que *gaztigatu* se emplee para ‘castigar’.”

³⁹ *mansaric*: Adjektiboak genero femeninoaren marka hartzen du, baita *-ric* morfema eransten zaionean ere. Ikusi *mansaric* (A8: 4, A8: 12, A8: 26, A10: 70), *lindaric* (A17: 50), *enojadaric* (A17: 58) eta *satisfearic* (A23: 32).

⁴⁰ *Abisaetan çaitudan guero*: ‘abisatzen baitzaitut, abisatzen zaitudanez’; *gero* adberbioa oinarri duen hainbat egitura erabiltzen du autoreak, perpaus kausal eta denborazkoak osatzeko nagusiki. Azalpenezko gisa interpretatzen ditugun perpaus kausaletarako *-n guero* eta *-n azquero* egiturak erabiltzen ditu; *-n guero* hau horietako bat da.

çuen arteco doncella batec
nauco enterraduric;⁴¹
aen icena letra onetan MGDLNA 75
oy dago relataduric;
pensamentuoc altuan ditut,
arc ala meresciduric.⁴²

OHAR PALEOGRAFIKOAK:

izenb. Orrialde honetako testu guztia marra batek inguratzen du eskuinaldetik, eta txirikorda batek ezkerretatik. Eskuinaldeko marra ertzean goitik behera idatzita dagoenaren gainetik igarotzen da beheko aldean, beranduago egina delako seinale. || Canción ... después] azalgarri hau, bestetan bezala, beranduago erantsia da, beste tinta batez, poemaren nondik norakoak kontatu beharrez. Gero gainetik zirriborratua da, eta hitz batzuk besteak baino tatxatuago daude, batez ere neskaren eta aitaren izenak. || Laçarraga] esk. *LÇRGA* monograma. || Bicuña] esk. *bicuna*. || Vicuña] esk. *Vicuna*. || Bicuña] esk. *bicuna*. **27** 1176 orria falta da. Gainerako orrialde-zenbakuntzek *41* eta *24* ematen dute. **31** diela] hitzaren gainean mantxa bat; beheragoko beste batzuk bezala, ez dirudi nahita egindakoa denik. **32** amorequin] lehen *amoreoquin*; *e* marra bertikal batez tatxaturik dago. **47** onetan] alboan Lazarragaren monograma, eta horren ondoan *Lazarraga*, beste tinta batez eta agian beste letrakera batez erantsita. **65** orraco] *a*-ren azpian letra bat dago, *e* agian (gaineko puntua nahasgarri da, baina hainbat puntu daude lerroetan zehar arrazoirik gabe). **75** onetan] bestetan agertzen diren marra diagonalen ordeaz, *o*-ren aurreko ikurrak oraingoan] forma garbia du. **78** arc] aurrean hitz bat tatxaturik: *ç[...]*. Ez da kasualitatea izango esaldiaren beste agerraldian (A7: 44) *çuc ala meresciduric* izatea: baliteke, bada, lehenik edo *çuc* hura bera, edo (agian errazago, tarteari begira) *çeuc* jartzea.

⁴¹ *enterraduric*: ‘ehortzirik’; hemen erabilera metonimikoa du eta ‘hilik’ esan nahi du. Cf. *sepultaduric* (A7: 34), itxuraz adiera bertsua duena.

⁴² *pensamentuoc altuan ditut*, / *arc ala meresciduric*: ‘helburuak oso goian ditut’; bi lerro berak aurkitu ditugu beste poema batean: *Pensamentuoc altuan ditut / çuc ala meresciduric* (A7: 43-44). Gaztelaniaz ere behin baino gehiagotan aurkitu dugu horren ordaina: *Y así recogido en mi posada, habiendo puesto mi pensamiento en tan alto lugar, me comencé a mudar de todo aquello que ser solía* (Alonso Núñez de Reinoso, 1552, *Los amores de Clareo y Florisea*), *Tengo puesto el pensamiento / en un tan alto lugar / que cuando estoy sin tormento / doblados dolores siento / porque dejo de penar* (Anónimo, a. 1536 - 1585, *Poemas [Cartapacio de Francisco Morán de la Estrella]*); gainera, Jorge Montemayorrek bere *Cancionero* liburuan glosa-poema bat idatzi zuen, beste horretan oinarriturik.

Nola aipatu testu hau:

Lazarraga, Juan Perez, 2012 [c. 1602], “A10 – *Canción y copla echa por Laçarraga en servicio de Madalena*” [PDF], in G. Bilbao et al. (arg.), *Lazarraga eskuizkribua: edizioa eta azterketa (2.0)*, Vitoria-Gasteiz: UPV/EHU. Interneten eskuragarri: <<http://www.lazarraga.com>> [Kontsulta: uuuu/hh/ee].

Lan hau [Creative Commons-en baimen baten mende](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) dago